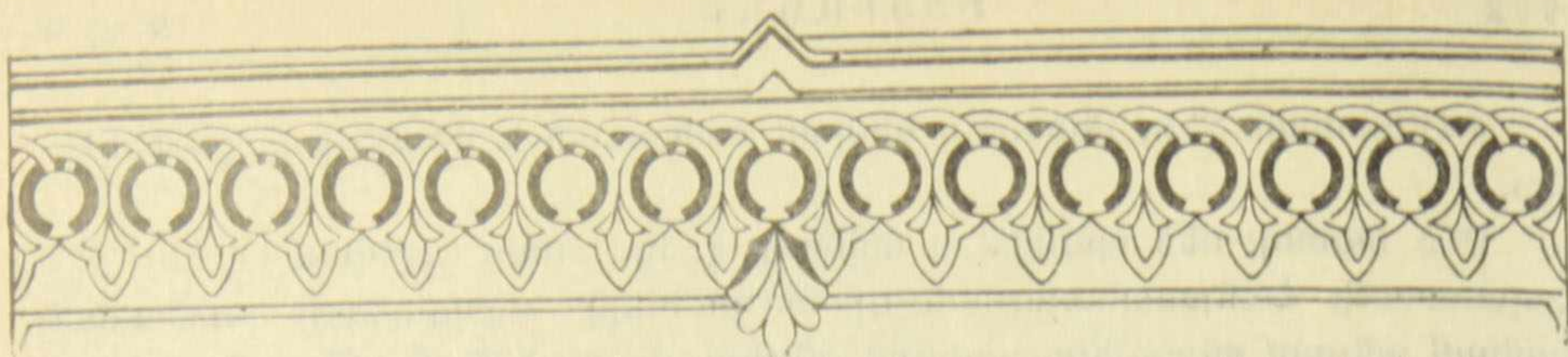

ՍՈՒՐԲ ԷԶՄԻԱԾՆԻ ՀՈԳԵՎՈՐ ԾԵՄԱՐԱՆԻ 1991—1992 ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐՎԱ ՓԱԿՄԱՆ ՀԱՆԴԵՍԸ

Սույն թվականի հունիսի 19-ին Ա. Լջմիաճնի հոգևոր ճեմարանի հանդիսությանց դահլիճում, նախագահությամբ Մայր Աթոռի դիվանապետ, հոգևոր ճեմարանի վերատեսուչ գերաշնորհ Տ. Ներսես արքեպս. Պողապալյանի, տեղի ունեցավ հոգևոր ճեմարանի 1991—1992 ուսումնական տարվա փակման հանդիսությունը:

Հանդիսությանը ներկա էին Մայր Աթոռի լուսարարապետ գերաշնորհ Տ. Հուսիկ արքեպս. Սանթրոքյանը, հոգևոր ճեմարանի տեսուչ գերաշնորհ Տ. Անանիա եպիսկոպոս Արաբաջյանը, Մայրավանքի միաբանությունը, հոգևոր ջեմարանի դասախոսական կազմը, ուսանողությունը և բազմաթիվ հյուրեր:

Տերունական աղոթքից հետո, բացման խոսքով հանդես եկավ Մայր Աթոռի դիվանապետ, հոգևոր ճեմարանի վերատեսուչ գերաշնորհ. Տ. Ներսես արքեպիսկոպոս Պողապալյանը:

«Սիրելի հոգևոր եղբայրներ, քահանա հայրեր, դասախոսական կազմ, հյուրեր և սիրելի սաներ:

Հակառակ այս ուսումնական տարվա բազում դժվարությանց, հակառակ ջեռուցման և էլեկտրականության պակասին և հկառակ երկու ամսով հոգևոր ճեմարանի դասընթացների ընդհատման, կարողացանք Աստուծո օգնականությամբ իր ավարտին հասցնել 1991—1992 ուսումնական տարեշրջանը: Փառք ենք տալիս Աստծուն, որ մեզ հասցրեց հունիսյան այս պայծառ առավոտյան: Հոգևոր ճեմարանի սաները անցած այս երկու շաբաթների ընթացքում իրենց ամավերջի քննությունները հանձնեցին և ահա այսօր հասան տարեվերջի հանդիսության այս գեղեցիկ պահին:

Երբ բերքը դաշտերում հասնում է, երջանիկ գյուղացին մանգաղը ձեռքին սկսում է հավաքել այն: Մենք այսօր, ուսումնական իմաստով, հոգևոր մեր կյանքի անդաստանների բերքն ենք հավաքում և այդ բերքը դնում Աստուծո սեղանին:

Քիչ հետո հոգևոր ճեմարանի տեսուչը պիտի անդրադառնա այս տարվա հոգևոր ճեմարանի կյանքին ձեռք բերված հնձին և այդ առթիվ պիտի բաշխի այն մրցանակները, որոնք նախատեսված են ուսման և վարքի մեջ արժանավոր սաներին հանձնելու համար:

Այժմ ես բացված եմ համարում հոգևոր ճեմարանի ամպերջի սույն հանդիսությունը»:

Այնուհետև հոգևոր ճեմարանի երգչախմբի կատարմամբ հնչեցին Ս. Ներսես Ընդհալու «Ամուք հաւատոյ», Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի «Լոյս փառաց» և Վարդան Արևելցու «Հայրատունկ» շարականները: Բ լսարանի սան Գևորգ Կրտիկաշյանը արտասանեց Մուշեղ Իշխանի «Ես Մասիսը չեմ տեսել» բանաստեղծությունը:

Ուսանողության անունից շնորհակալական խոսքով հանդես եկավ Ե լրսարանի սան Համլետ սրկ. Մեհրաբյանը: Ապա հոգևոր ճեմարանի սաների կատարմամբ հնչեցին Գրիգոր Սյունու «Ալագյազ» և Դ. Ղազարյանի «Հովնանուշ» երգերը:

Տարեկան հաշվետվությամբ հանդես եկավ հոգևոր ճեմարանի տեսուչ գերաշնորհ Տ. Անանիա եպիսկոպոս Արաբաշյանը:

Տ. ԱՆԱՆԻԱ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԱՐԱԲԱԶՅԱՆԻ ԽՈՍՔԸ

Գերաշնորհ Սրբազան Հայրեր,

Հոգեշնորհ և արժանապատիվ եղբայրներ,

Սիրելի դասախոսներ հոգևոր ճեմարանի, հարգելի հյուրեր և շատ սիրելի սաներ,

Աննկատ և հուշիկ կերպով սահեցին-անցան մեր ուսման և աշխատանքի օրերը: Այս պահիս կանգնած ենք 1991—1992 ուս. տարվա հրաժեշտի շեմի առջև:

1991—1992 ուս. տարին դժվարին մի տարի էր հոգևոր ճեմարանի համար: Մենք՝ մեր ուսանողությունը բարոյական բարձր կայունությամբ և տոկունությամբ դիմացավ այդ դժվարություններին: Իսկ դրանք շատ էին՝ լույսի և ջերմության պակաս, որը ստիպեց մեզ շուրջ երկու ամիս հետաձգել դասերը ճեմարանի հարկից ներս, ցուրտ սենյակներ, ուր ուսանողներից շատերը հիվանդանում էին, Արցախից եկող տխուր լուրեր, տնտեսական շրջափակումից առաջ եկող հիասթափություն կյանքի նկատմամբ: Սակայն, ինչպես սովորաբար ասվում է, պետք էր պայքարել, պատվով դուրս գալ կյանքի դժվարությունների միջից:

Եվ այսօր հավարտ բոլոր փորձությունների հոգևոր ճեմարանը ավարտին է հասցնում իր տարեկան աշխատանքը:

1991—1992 ուս. տարին հոգևոր ճեմարանը սկսեց 130 աշակերտներով՝ բաժանված 7 դասարանների վրա: Այսօր հոգևոր ճեմարանի ուսանողության թիվը, ներառյալ քահանայից դասարանը, 85 է, որոնք բաժանվում են հետևյալ դասարանների.

ա. նախապատրաստական	15
բ. Ա լսարան	17
գ. Բ լսարան	20
դ. Գ լսարան	12
ե. Դ լսարան	11
զ. Ե լսարան	5
է. քահանայից լսարան	5

Ինչպես և անցյալում, այս տարի ևս հոգևոր ճեմարանի վերափոխումը էր Գերաշնորհ Տ. Ներսես արքեպիսկոպոս Պողոսյանը: Տեսչական պաշտոնին հրավիրվեց Տ. Անանիա եպս. Արաբաջյանը: Հոգևոր ճեմարանի վերակազմների պաշտոններ ստանձնեցին արժանապատիվ Տ. Տիրայր քհն. Գրլընյանը, Տ. Խորեն քհն. Մարությանը և Տ. Ստեփանոս քհն. Մելիքյանը: Անկեղծորեն պետք է ասել, որ հիշյալ վերակազմների ընտրությունը մեծ մասամբ եղավ հաջող, և հոգևոր ճեմարանի տեսչությունը շնորհավորում է նրանց և հայտնում շնորհակալություն լավ աշխատանքի համար:

Հոգևոր ճեմարանը իր հարկից ներս և դրսում 1991—1992 ուս. տարում կազմակերպեց մի շարք հետաքրքիր միջոցառումներ: Այսպես.

1. Հայաստանում քրիստոնեության ընդունման 1700-ամյակին նվիրված մրցանակաբաշխության ներկայացրած գործերի ցուցահանդեսի դիտում.
2. Հանդիպում սփյուռքահայ բանաստեղծ Վահրամ Հաջյանի հետ.
3. Մեկօրյա պտույտ դեպի Գեղարդավանք (դասախոսների մասնակցությամբ).
4. Հանդիպում Երևանի դպրոցների աշակերտների ներկայացուցիչների հետ.
5. Նոր տարվա հանդես.
6. Հայաստանի ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի համերգների ունկնդրում.
7. Համերգի ունկնդրում Մարգական համալիրում.
8. Վարդանանց հերոսամարտին նվիրված հանդես.
9. Ավագ դասարանցիների մեկօրյա պտույտ Գառնի—Գեղարդ:

Խորապես գիտակցելով Արցախի ազատագրման համար տարվող ազատամարտիկների կարիքները, հոգևոր ճեմարանի ուսանողությունը դասախոսների հետ միասին իրենց համեստ նպաստը բերեցին Արցախի օգնության ֆոնդին՝ նրանց հանձնելով 4.400 ու.:

Այժմ ինձ մնում է ներկայացնել Ձեզ Ս. Էջմիածնի հոգևոր ճեմարանի 1991—1992 ուս. տարվա առաջավոր ուսանողներին: Դրանք հետևյալներն են՝

Ե լս.

1. Հակոբ Նալբանդյան	9,2
2. Համլետ Մեհրաբյան	8,9
3. Վարուժան Տերտերյան	8,08

Դ լս.

1. Վազգեն Գալստյան	9,5
2. Վարդան Հարությունյան	9,3
3. Սերոժ Հարությունյան	8,9

Գ լս.

1. Մուշեղ Ժորոյան	9
2. Արամ Հովհաննիսյան	8,9
3. Եսայի Կաբադյան	8,4

Բ լս.

1. Էդվարդ Սաֆարյան	9,8
2. Սամվել Խաչատրյան	9,7
3. Տիգրան Սանոսյան	8,9

տեղ, ծառայելու են Մայր Աթոռում կամ որևէ եկեղեցում, և կամ պարապելու են ընթերցանությամբ, որպեսզի կարողանան իրենց ձեռք բերած գիտելիքները կյանքի հետ շփման մեջ դնել և իրենց տեղը գտնել մարդկության կյանքի աստեճանավանդակում: Ով էս դու, միշտ պիտի իմանաս այդ և քո տեղը որոնես մարդկության մեջ: Եթե այդ տեղդ չկարողանաս գտնել, դու կորած մարդ ես այս կյանքում: Դրա համար, սիրելի ուսանողներ, մի կարծեք բնավ, որ հոգևոր ճեմարանն ավարտելով և վկայականը ձեր թևի տակ դնելով դուք հասած կլինեք ձեր նպատակին:

Որպես մարդ, ձեր կազմությունը առաջին բոլորից պետք է երևա. նախակրթարանից, առաջին դասարանից: Հենց այդ տեղից էլ կարելի է անհատին ճանաչել: Ես վստահ եմ, դուք չպիտի սպասեք, որ վկայականն առնեք, որպեսզի հետո Հայ Եկեղեցու գլխին «թագ ու պարծանք» կամ «փորձանք» լինեք: Երկուսն էլ հնարավոր է: Մեր կյանքի մեջ այսպիսի պատկերներ շատ կան: Մենք ցանկանում ենք, որ դուք Ձեր տեղն իսկապես գտնեք և լինեք մեր Եկեղեցու գոնե պարծանքը, եթե ոչ թագը: Մյուս կողմից դասախոսական կազմը շարունակելու է իր աշխատանքը ամառային արձակուրդի ընթացքում. նրանք պիտի հավաքվեն ամառային սեմինարի, որպեսզի վերակազմեն և իր լրումին հասցնեն հոգևոր ճեմարանի կանոնադրությունը՝ այս տարվա փորձը ևս նկատի ունենալով: Սեմինարի ընթացքում դասախոսները պիտի աշխատեն նաև հոգևոր ճեմարանի առարկայական ծրագրերը վերանայել, որպեսզի այդ ծրագրերը բյուրեղանան, այժմեականանան և գիտության ու մանկավարժության արդի պահանջներին բավարարություն տան:

Մեր կյանքում, ինչպես տեսնում եք, դժվարությունները շատ են՝ էլեկտրականության, ջեռուցման պակաս և այլ կարգի տնտեսական դժվարություններ, նոր տեսուչ սրբազան հայրը նշեց: Դրանց կողքին կան նաև բազում ուրիշ դժվարություններ: Այսօր Հայաստանյայց Եկեղեցին վտանգված է իր իսկ հողի վրա, իր դարավոր կառույցներով: Ո՞րն է այդ վտանգը: Աղանդավորական շարժումը, այլ հարանվանությունների ոտնձգությունները Հայաստանում: Մեր ժողովուրդը քաղաքական իմաստով արդեն երկփեղկված է: Եթե աղանդավորական քարոզչությանց պատճառով ավելի ևս երկփեղկվի, այդ պարագային հայ ժողովրդի իդեալները, հայ ժողովրդի երազանքները չեն կարող իրականանալ: Այդ իսկ պատճառով հոգևոր ճեմարանի այս հարկի տակ մենք պետք ունենք հոգեպես պատրաստվելու այն պատերազմին, որ մենք պարտավոր ենք մղել խաղաղ վիճակում՝ երկխոսություններով, բացատրություններով և մեր ժողովրդի մեջ արմատավորելով այն, ինչ ավանդական է, այն, ինչ պատմական է, այն, ինչ որ մուտք գործեց Հայաստան Քրիստոսի Էջփով, այն, ինչ տրվեց մեզ իբրև շնորհք աստվածային: Ո՞վ պիտի անի այս աշխատանքը, սիրելի սաներ, եթե ոչ՝ մենք բոլորս:

Երբեք չերագեք, թե հոգևորական դառնալով՝ հեշտ կյանք կունենաք և կկարողանաք ձեզ համար աշխարհիկ երջանկության մի մթնոլորտ ստեղծել և այնտեղ հաճոյանալ: Ավետարանի մեծահարուստի նման՝ ասելով՝ «կե՛ր, ա՛րբ և ուրա՛խ լեր»: Սակայն մյուս կողմից, երբ մի օր դատավորը ներկայանա և հարցնի, թե ո՞ր է քո փաստաթուղթը, ի՞նչ աշխատանք ես տարել քո կյանքում, ի՞նչ ես արել հայրենիքիդ համար, ի՞նչ ես արել ժողովրդիդ համար, ի՞նչ ես արել եկեղեցուդ համար, այդ դեպքում, ի՞նչ պիտի ասես: Պարապությամբ մարդ կծուլանա և կդառնա ոչ պիտանի, բայց տեսիլքով ու աշխատանքով կարդյունագործե: Այսօր մենք պետք ունենք ձեզանից ամեն

մեկի ամենադուրյզն աշխատանքին, Ձեր համեստ քարոզության, որպեսզի մեր երկիր թափանցած աղանդավորական այդ շարժումները արմատ չբռնեն, և դուք կարողանաք նրանց փոխարեն Աստուծո ճշմարիտ խոսքը սերմանել մեր ժողովրդի հոգիների մեջ: Մեր ժողովուրդը հոգևոր իմաստով կրոնական դաստիարակության հիմքեր չունի. հավանաբար հողի շերտը շատ բարակ է: Սերմը, որ գցվում է, կարող է իսկույն ծաղկել, բայց պտուղ չի տա, պետք է խորը կերպով ակոսել նրա հոգին: Ինչպես Նարեկացին է ասում. «Նրանց մտքի անդաստանները պիտի հերկվեն, և աստվածային խոսքի սերմը դրվի այնտեղ», որպեսզի անի, զարգանա և բերք տա: Այն ժամանակ մենք հպարտությամբ պիտի ասենք բանաստեղծի խոսքով. «Ինչ որ տվիր, կդարձնեմ զայն քեզի ահա, Աստված», կամ պատարագիչի խոսքով՝ «Զքոյս ի քոյոց քեզ մատուցանեմք»:

Սակայն իմ խոսքն այստեղ չպիտի վերջանա. իմ խոսքն ուզում եմ ուղղել նաև այն հոգևորականներին, որոնք դասալիք են դառնում: Դասալիք են դառնում՝ իրենց հանձնված հոտը, իրենց ժողովուրդը լքելով և ավելի հանգիստ հորիզոններ մեկնելով, ենթադրելով, որ այնտեղ իրենց համար երջանիկ մի կյանք է սպասում: Նախանձով նայում են Արևմուտքում աշխատող հայ հոգևորականներին, որոնց կյանքի պայմանները, անշուշտ ավելի լավ են՝ համեմատած մեր պայմանների հետ, և դա հրապուրում է նրանց: Սակայն ո՞ր է ուխտը, ո՞ր է ծառայությունը, ո՞ր է հոգևորականի կոչումը, ո՞ր է հայրենասիրությունը, ո՞ր է եկեղեցասիրությունը, ո՞ր է ձեր խոստումը: Այդ բոլորը նրանց համար փոշի են դառնում: Մարդ նյութին չպետք է տա իր հոգին: Հոգին երբ նյութին է տրվում, կմեռնի և նյութի պես կփոշիանա, բայց երբ իդեալին, կոչումին է տրվում, այդ պարագային հոգին գեղեցկանում է, ազնվանում, արգասավորվում, պայծառանում, աստվածայնանում է, եթե կարելի է այս բառը գործածել: Մարդ հոգով պիտի բարձրանա, որպեսզի այն ազնվանա ծառայության, զոհողության, կոչման գիտակցության միջոցով: Ինչպես որ Քրիստոս գիտակցաբար թափեց իր արյունը խաչի վրա, Գողգոթայի բարձունքում, նույնպես, եթե դա անհրաժեշտ է, պարտ է մեզ հայրենիքի համար, մեր ժողովրդի համար, հայ ժողովրդի իրավունքների համար, Հայաստանյայց Եկեղեցու հավիտենականության համար, Գողգոթայի բարձունքում հեղել մեր արյունը: Սիրելի սաներ, Վեհափառ Հայրապետը երբ երեկ մեկնում էր արտասահման, հանձնարարեց ինձ իր կողմից բոլորիդ շնորհավորել այս ամառվերջի հանդիսության առթիվ, մաղթել բոլորիդ հաջողություն, կոչման գիտակցություն և ծառայասիրություն: Նա տվեց նաև իր օրհնությունները: Երբ դուք այստեղ եք կամ ձեր տանը, ընկերական շրջապատում թե առանձին, իմացեք, որ դուք հոգևոր ճեմարանի սաներ եք և պետք է այնպես պահեք ձեզ, որ ձեզ դիտող ամեն անհատ տեսնի ձեր մեջ տարբեր մի մարդ՝ Քրիստոսի պատկերով և Սուրբ Հոգու շնորհով: Թող ամառվերջի հանդիսության այս օրը լինի ձեր համար նոր երջանկության դռների բացման օր:

Ինչպես գիտեք, մեր հայրենիքն այսօր ծանր վիճակի մեջ է: Այդ ծանրությունը մենք պետք է թեթևացնենք: Ինչպե՞ս: Թող ոչ ոք չասի, թե ես հրացան բռնել չգիտեմ, ես աշխատել չգիտեմ, այս կամ այն բանն անել չգիտեմ: Ամեն մարդ երբ կարգապահ լինի, ամեն մարդ երբ գիտակցություն ունենա, որ ինքը Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացին է և հետևաբար ենթակա Հայաստանում տիրող օրենքին, այդ դեպքում կարգ-կանոն կլինի մեր հայրենիքում:

Ինչքան հնարավոր է քիչ խոսել, ինչքան հնարավոր է շատ մտածել, սիրել հայրենիքը, հողը, Հայաստանյայց Սուրբ Եկեղեցին, և Աստված մեզ կօրհնի, մեր բոլոր նպատակներին իրականացում կտա և մեր կյանքը կհեշտացնի:

Ես ուրախ եմ, որ այսօր դասախոսական կազմի հետ բավականաչափ հյուրեր էլ ունենք: Մաղթում եմ մեր դասախոսական կազմին աշխատանքի անսպառ կորով ու եռանդ: Մի՛ տկարանաք, երբ այսօր մեր կյանքի մեջ դժվարություններ կան: Այդ դժվարությունները ժամանակավոր են: Բայց այն ծառայությունը, որ դուք անում եք այստեղ, որպես սեռմանացանների աստվածային Բանի, դա մեծ պատիվ է բերում **ձեզ**:

Մենք ուրախ ենք նաև, որ մեր հյուրերը այսօր իրենց ներկայությամբ, ինչպես պարսկահայերն են ասում, շնորհ բերին այս հանդիսությանը: Բարի եկաք, հաջողություն եմ մաղթում բոլորիդ:

